

MONITORING REZULTATA U OBLASTI TRANSPARENTNOSTI, ODGOVORNOSTI I INTEGRITETA U JAVNOJ UPRAVI ZA PERIOD 2015.-2016. GODINA

Ovaj dokument sačinjen je u okviru projekta Monitoring reforme javne uprave (PARM), implementiran od strane TI BiH i CIN-a, uz finansijsku podršku Švedske međunarodne agencije za razvoj (SIDA) i Vlade Danske. Mišljenja i stavovi u ovom dokumentu predstavljaju isključivo stavove TI BiH-a i ni na koji način ne odražavaju stavove SIDA-e ili Vlade Danske.

Mart 2017.

SKRAĆENICE

BiH	Bosna i Hercegovina
BD	Brčko distrikt
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
RS	Republika Srpska
ADS	Agencija za državnu službu
ADU	Agencija za državnu upravu

UVOD I METODOLOŠKE NAPOMENE

Transparency International Bosne i Hercegovine (TI BiH), u saradnji sa Centrom za istraživačko novinarstvo (CIN), implementira projekat Monitoring reforme javne uprave (PARM), koji finansira Ambasada Švedske – Švedska Međunarodna Agencija za Razvoj i Vlada Danske. U okviru ovog projekta urađen je monitoring i izvještaj o postignutim rezultatima javne uprave u oblastima transparentnosti, odgovornosti i integriteta. Monitoring ostvarenih rezultata u oblasti transparentnosti, odgovornosti i integriteta u javnoj upravi za period 2015-2016. godina obuhvata javne institucije državnog i entitetskih nivoa vlasti.

U pogledu odziva institucija u procesu prikupljanja podataka kroz upitnik, nije zabilježen značajniji napredak u odnosu na 2015. godinu. Naime, ove godine distribuirano ukupno 76¹ upitnika (po 25 za državni nivo, FBiH i RS + BD). Od 76 institucija obuhvaćenih uzorkom, 41² institucija nije ustupila tražene informacije od javnog značaja i time je odbila da doprinese monitoringu.

Svi podaci su prikupljeni putem upitnika koje su popunjavali predstavnici monitorisanih institucija, a u obradi podataka korišteni su dostupni izvještaji institucija, revizorski izvještaji i odnosni pravni propisi koji regulišu oblasti koje su predmet monitoringa.

GENERALNI NALAZI

INDIKATORI

Kako bi se utvrdilo u kojoj mjeri institucije javne administracije primjenjuju standarde transparentnosti, odgovornosti i integriteta identifikovani su indikatori na osnovu kojih je moguće mjeriti zastupljenost i primjenu navedenih indikatora. Indikatori transparentnosti institucije mjere postojanje prakse pripreme i objavljivanja odgovarajućih dokumenata (izvještaja, planova i sl.), ključnih za rad institucije, te otvorenost institucije prema građanima u smislu proaktivne i reaktivne transparentnosti. Ujedno odgovarajući stepen transparentnosti, neophodna je pretpostavka postojanja principa odgovornosti. Indikatori odgovornosti pokazuju u kojoj mjeri linije i mehanizmi odgovornosti unutar institucije funkcionišu. Isto tako ovi indikatori pokazuju u kojoj mjeri institucija je odgovorna prema drugim institucijama kojima je prema zakonu dužna podnositi izvještaje, kao i javnosti. Indikatori integriteta pokazuju u kojoj mjeri institucija prepoznaje eksterne i interne rizike od pojave nepravilnosti i u kojoj mjeri proaktivno djeluje na njihovom otklanjanju.

1. Disciplinska odgovornost

Disciplinska odgovornost je institut predviđen u sva tri zakona kojima se uređuje pravni status državnih službenika. Zakon o državnim službenicima Republike Srpske razlikuje teže od lakših povreda radnih dužnosti zbog kojih je moguće pokrenuti disciplinski postupak. Zakoni o državnoj službi na federalnom i državnom nivou ne razlikuju teže od lakših povreda, te poimenično nabrajaju metodom pozitivne numeracije sve vrste povreda službenih dužnosti zbog kojih je moguće pokrenuti disciplinski postupak. I pored određenih razlika koje postoje između imenovanih zakona zajedničko im je, između ostalog, da svi državni službenici svojim zahtjevom/disciplinskom prijavom mogu inicirati eventualno pokretanje disciplinskog postupka iako njihova prijava/zahtjev ne znači da će postupak zasigurno biti pokrenut. Razlike postoje i u pogledu disciplinskih mjera koje se mogu izreći državnim službenicima, ali

¹ Aneks 1 i Aneks 2

² Aneks 2

se sve mjere svode na opomene, novčane kazne u vidu smanjenja plate ili prestanak radnog odnosa kao najtežu mjeru koju je moguće izreći.

Na ukupnom uzorku od 14 institucija na državnom nivou utvrđeno je da je pokrenuto čak 148 disciplinskih postupaka u referentnim godinama (2015. i 2016.g.), ali od toga ubjedljivo najveći dio postupaka otpada na dvije institucije – Državnu agenciju za istrage i zaštitu i Upravu za indirektno oporezivanje (UIO), tj. samo pet disciplinskih postupaka ne odnosi se na ove dvije institucije. Zanimljivo je da je u UIO u monitorisanom periodu čak 21 disciplinski postupak suspendiran jer su pokrenuti postupci protiv lica protiv kojih su i potvrđene optužnice, a članom 51. Zakona o državnoj službi u institucijama BiH propisano je da u slučaju da se protiv državnog službenika pokrene krivični postupak na osnovu istih činjenica koje su razmatrane u disciplinskom postupku, svi pokrenuti disciplinski postupci se suspendiraju, sa izuzetkom člana 58. ovog zakona³ dok nadležni sud ne donese pravosnažnu presudu u krivičnom postupku.

Na uzorku od 12 institucija koje su dostavile podatke na federalnom nivou kod čak 8 institucija koje su bile dijelom monitoringa nisu uopšte pokrenuti disciplinski postupci u referentnom periodu. Najveći broj pokrenutih postupaka je zabilježen kod Poreske uprave (12), a ukupan broj postupaka je 16. Najčešće izricana disciplinska mjera je javna disciplinska opomena, a u samo jednom slučaju je izrečena mjera prestanak radnog odnosa.

Od ukupno 9 institucija na nivou RS kod njih 5 nije bilo disciplinskih postupaka, dok je svega 6 postupaka uopšte sprovedeno ili je u toku u godinama koje su predmetom monitoringa. Samo jednom se radilo o teškoj povredi radne dužnosti, dok je jedan postupak još u toku, a u jedan se okončao tako što nije utvrđena disciplinska odgovornost.

Zaključak: *Kao i ranijih godina primjetna je razlika u broju pokrenutih disciplinskih postupaka između institucija, pa se tako uvijek pojave dvije ili tri institucije u kojima se bilježi ubjedljivo najveći broj disciplinskih postupaka dok je kod ostalih zanemarljivo mali broj utvrđenih povreda radne/službene dužnosti. Zabrinjavajuće visok broj pokrenutih disciplinskih postupaka posebno je evidentan u Upravi za indirektno oporezivanje gdje je nekoliko postupaka i suspendirano zbog toga što su potvrđene i optužnice protiv lica koji su se sumjicali za povrede službene dužnosti.*

Preporuka: *Preporuke iz ranijih godina monitoringa su i dalje aktuelne jer u proteklom periodu institut disciplinske odgovornosti nije značajnije mijenjan u važećim propisima, pa bi uputno bilo harmonizovati procedure koji se odnose na disciplinske postupke dajući presudnu ulogu i značaj u vođenju postupaka Agencijama za državnu službu/upravu. Posljednim izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima RS koje su usvojene u hitnoj proceduri disciplinske mjere su ublažene i to tako što su visina i trajanje novčanih kazni prepolovljene.⁴ Uputno bi bilo ujednačiti kaznenu politiku u disciplinskim postupcima na svim nivoima predviđajući istovrsne i ujednačene disciplinske mjere.*

2. Postupci vođeni protiv institucije (po tužbama građana i uposlenika)

Na državnom nivou u posmatranom periodu u ukupno 5 institucija prijavljene su tužbe trećih lica ili uposlenika protiv monitorisanih institucija, i to 22 tužbe trećih lica i 23 tužbe uposlenika. Troškovi vođenih postupaka su 10.838,21 KM, ali veliki broj postupaka je još u toku i još nisu poznati niti procjenjeni ukupni troškovi. Samo 4 od 14 institucija na državnom nivou vrše procjenu zadovoljstva korisnika svojih usluga, a to su: Centralna izborna komisija, Regulatorna agencija za komunikacije, Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranja kvaliteta i Agencija za nadzor nad tržištem BiH.

³ Član 58. se odnosi na preventivnu suspenziju.

⁴ Više na: <https://ti-bih.org/blaze-disciplinske-mjere-za-drzavne-sluzbenike-u-republici-srpskoj-slabe-institut-disciplinske-odgovornosti/>

Na federalnom nivou od 12 institucija u čak 11 su postojale tužbe trećih lica ili uposlenika protiv odnosnih institucija. Razlozi izjavljivanja tužbe uposlenika uglavnom se odnose na naplatu potraživanja iz radnih odnosa, a zabrinjavajuće je da su u tri institucije svi pravnosnažno okonačni postupci pokrenuti po tužbama uposlenika imali negativan ishod po tužene organe. U Federalnom zavodu za statistiku evidentirano je prema dostavljenim podacima čak 60 kolektivnih tužbi uposlenih (ukupno 272 lica) radi naplate potraživanja iz radnih odnosa (regres, jubilarna nagrada, topli obrok...), a svi do sada pravnosnažno okončani postupci dosuđeni su u korist tužilaca. Ukupan broj podnijetih tužbi (trećih lica i uposlenika zajedno) je 677, a od toga 92,9% tužbi su izjavili uposlenici institucija koji pred nadležnim sudovima vode sporove iz radnog odnosa. Federalne institucije, obuhvaćene monitoringom, troškovi vođenih postupaka do sada su koštali oko 19.024.397 KM. U samo jednoj instituciji (Federalni zavod za statistiku) se vrši procjena zadovoljstva korisnika.

U Republici Srpskoj od 9 institucija kod 6 su evidentirane tužbe trećih lica ili radnika, dok 2 institucije vrše redovne provjere zadovoljstva korisnika usluga (Narodna skupština RS i Republički zavod za statistiku). Ukupan broj izjavljenih tužbi protiv odnosnih institucija koje su dio Monitoringa je 44, a od toga najveći dio otpada na treća lica. Procjenjena vrijednost troškova postupka do sada je oko 32.000 KM.

Zaključak: *Kao i ranijih godina i dalje je utvrđen veliki broj tužbi, kako trećih lica, tako i uposlenika institucija koje su dijelom Monitoringa. Posebno zabrinjava veliki broj tužbi uposlenika u pojedinim institucijama, kao i veoma visoki troškovi vođenih postupaka, ali i činjenica da se na federalnom nivou najveći broj pravosnažno okonačnih sudskih postupaka okončao na štetu tuženih institucija.*

Preporuka: *Neophodno je analizirati razloge izjavljivanja tužbi i osmisliti plan mjera i aktivnosti kojima bi se smanjio broj sporova za koji se traži sudska zaštita kako bi se u konačnici i smanjili troškovi po osnovu pokrenutih postupaka.*

3. Pristup informacijama

U TI BiH Izvještaju monitoringa reforme javne uprave u BiH koji se odnosi na period 2014-2015. godina glavni zaključak je da se koncept transparentnosti i otvorenosti u radu institucija svodi na tzv. reaktivni model, odnosno da se informacije ustupaju građanima po podnošenju zahtjeva za pristup informacijama. Oblast pristupa informacijama u BiH je regulisana Zakonima o slobodi pristupa informacijama (BiH, RS, FBiH) koji uglavnom sadrže ista ili slična rješenja, osim što su u državnom Zakonu sadržane i kaznene odredbe i odredbe o inspekcijском nadzoru.

U 6 od 13 institucija na državnom nivou koje su dostavile podatke za ovaj indikator u sistematizaciji radnih mjesta nije posebno predviđeno mjesto službenika/ce za informisanje. Najčešći razlozi zbog kojih su tražioci odbijeni sa zahtjevom za pristup informacijama odnose se na *izuzetak kod zaštite privatnosti* ili *izuzetak u vezi sa zaštitom povjerljivih komercijalnih informacija*. 54,9 % zahtjeva za pristup informacijama su podnijela fizička lica, a ostalo su zahtjevi pravnih lica. Na uzorku od 13 institucija ispada da je svaka institucija u referentnom periodu obrađivala po 94 zahtjeva. Najčešće tražene informacije se odnose na podatke o zaposlenima, planove javnih nabavki, izvještaje o ocjenjivanju i sl.

Od 12 federalnih institucija u svega 3 nije predviđeno mjesto službenika/ce za informisanje. Najčešće tražene informacije su: podaci o zaposlenima, opšti akti, zapisnici sa sjednica itd. Razlozi zbog kojih su tražioci odbijeni sa svojim zahtjevima za pristup informacijama se takođe najčešće odnose na *izuzetak kod zaštite privatnosti* i *izuzetak u vezi sa zaštitom povjerljivih komercijalnih informacija*. Od ukupnog broja podnijetih zahtjeva 54,5% su podnijela pravna lica, a po instituciji je obrađeno u periodu monitoringa oko 189 zahtjeva za pristup informacijama ili oko 95 zahtjeva na godšnjoj osnovi.

U Republici Srpskoj čak 85,4 % posto zahtjeva za pristup informacijama su podnijela pravna lica, a po instituciji su u referentnom periodu obrađena oko 123 zahtjeva. Samo 2 od 9 institucija nemaju predviđeno mjesto službenika/ce za informisanje, a najčešće tražene informacije i razlozi zbog kojih su iste odbijene ne razlikuju se od državnog i federalnog nivoa vlasti.

Zaključak: *Svi nivoi vlasti bilježe veliki broj zahtjeva za pristup informacijama, a uglavnom se traže informacije koje se usko odnose na rad institucija ili njihove uposlenike. Interesantno je da su u preovlađujućem broju predmeta zahtjevi usvojeni, dok se izuzeci u situacijama kada su tražioci informacija odbijeni uglavnom odnose na Zakonom predviđene izuzetke u vezi sa zaštitom privatnosti i tzv. povjerljivih komercijalnih informacija. Ne postoje naročita odudaranja u nalazima između nivoa vlasti, osim što su u Republici Srpskoj tražioci informacija češće pravna lica.*

Preporuka: *Iznimno velik broj zahtjeva za pristup informacijama upućuje na to da institucije i dalje ne primjenjuju nove tehnologije, tj. da koncept proaktivne transparentnosti nije dominantan model pri konkretizaciji načela javnosti rada. Uputno bi bilo da institucije objavljuju sve više informacija na svojim službenim stranicama uz upotrebu modernih tehnologija uspostavljajući nove prakse, bez obzira na važeće zakonske propise u kojima trenutno ima veoma malo tzv. proaktivnih odredbi.*

4. Budžet i izvještavanje o budžetu

U većini državnih institucija takođe ne postoji praksa objave budžeta za građane, a 3 od 14 institucija objavljuju svoje budžete na službenim web stranicama. Drugim vidovima prezentacije budžeta uglavnom se imenuju godišnji izvještaji o radu ili Službene novine.

U FBiH od 12 institucija koje su dijelom Monitoringa praksa analitičkog budžeta postoji samo kod Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, dok budžet za građane i posebne vidove prezentacija priprema samo Federalno ministarstvo finansija. Takođe se ističe da su budžeti dostupni kroz objave u Službenim novinama ili putem revizorskih izvještaja.

Analitički budžet, budžet za građane i posebne prezentacije budžeta postoje u 3 institucije: Narodna skupština RS, Republička upravna civilne zaštite i Republički pedagoški zavod. U ostalim institucijama nisu prisutne ove prakse, dok se uglavnom ističe da se budžeti prezentuju tako što se objavljuju u Službenom glasniku.

Zaključak: *Stanje transparentnosti budžeta u smislu proaktivnog objavljivanja i dalje je zabrinjavajuće, a većina institucije ne prakticira posebne forme prezentacije budžeta u cilju približavanja istog široj javnosti. Stanje se ne razlikuje značajno u odnosu na nivo vlasti.*

Preporuka: *Potrebno je osigurati proaktivnu transparentost cjelokupnog budžetskog ciklusa, te eksplicitno propisati obavezu institucija da svoj budžetski ciklus komuniciraju sa javnosti u formi pristupačnoj i razumljivoj građanima. Ova preporuka iz prošlogodišnjeg monitoringa i dalje je u potpunosti aktuelna.*

5. Sistematizacija radnih mjesta

Na nivou BiH, 4 od 14 institucija imaju praksu objavljivanja sistematizacije radnih mjesta na svojim službenim web stranicama. Na osnovu dostupnih podataka izmjene sistematizacija su česte i vrše se po potrebi, a veliki je broj upražnjenih radnih mjesta. Na instituciju dolazi otprilike oko 62 nepopunjena radna mjesta.

Na federalnom nivou su izmjene i dopune sistematizacija još češće nego na državnom nivou, a simptomatičan je podatak iz jedne institucije da je u posljednjih osam godina izvršeno osam izmjena sistematizacija. Broj upražnjenih radnih mjesta je takođe nešto veći (oko 88) po instituciji u odnosu na državne institucije, a u svim monitorisanim institucijama su zabilježena nepopunjena radna mjesta.

U Republici Srpskoj situacija je nešto drugačija jer je većina sistematizacija dostupna i na drugi način, osim kroz objavu u Službenom glasniku, a i izmjene i dopune sistematizacija su jednako česte i vrše se po potrebi. Na instituciju dolazi oko 11 upražnjenih radnih mjesta prema podacima iz uzorka.

Revizorski izvještaji su potcrtali da bi Pravilnike o unutrašnjoj organizaciji kao akte srednjoročnog planiranja trebalo prilagoditi tako da se uspostavi optimalan broj uposlenih za obavljanje poslova i zadataka iz nadležnosti institucija.⁵ Sličan zaključak se nalazi i u Izvještaju revizije učinka Zapošljavanje u javnoj upravi Glavne službe za reviziju javnog sektora Republike Srpske za period 2011. - 2013. godina.⁶ Revizorski nalazi ukazuju i da iznadprosječnu nepopunjenost u okviru svih kategorija zaposlenih imaju radna mjesta državnih službenika sa visokom stručnom spremom. To otvara pitanje koja su postavljane i u prošlogodišnjem Monitoringu koja se tiču kakvoće predviđenih sistematizacija i koliko one uzimaju dovoljno u obzir učinkovitost u radu, postojeće resurse i principe racionalnosti, ekonomičnosti i efikasnosti u radu javne uprave. Posebno je zanimljiv dole navedeni zaključak iz revizorskog izvještaja o zapošljavanju u javnoj upravi za period 2011-2013.: „U odnosu na definisanih 5% maksimalnog odstupanja broja sistematizovanih i popunjenih radnih radnih mjesta, ostvareno odstupanje je višestruko veće. Takav odnos može ukazivati ili na:

- 1) Visoku predimenzioniranost Sistematizacija u odnosu na stvarne potrebe posla, ili,
- 2) na neizvršavanje poslova prema potrebnom obimu, kvalitetu i roku.“⁷

Zaključak: *Nalazi se ne razlikuju po nivoima vlasti, a na svim nivoima i u većini monitorisanih subjekata zabilježena su upražnjena radna mjesta, a to se poklapa i sa nalazima iz ranijih godina. Nedostatak konzistentnog i strateškog kadrovskog planiranja je evidentan jer akti kojima se planiraju sistematizacije nisu adekvatne kako ne uzimaju u obzir postojeće kapacitete kada se planira obavljanje zacrtanih poslova i zadataka, kao ni ukupan kontekst u kojem djeluje javna uprava.*

Preporuka: *Pri izradi sistematizacija u vidu treba imati strateške dokumente i načelna opredjeljenja javne uprave zasnovane na principima efikasnosti i učinkovitosti u radu. To bi dalje značilo da bi pažljivo pripremane sistematizacije u obzir morale uzeti postojeće kapacitete, te da bi se za svako radno mjesto morala izvršiti analiza koja bi opravdala njegovo postojanje. Sistematizacije bi morale biti izraz dugoročnog kadrovskog planiranja i ne bi se smjele vršiti neplanski ili „po potrebi“ kao izraz trenutačnih nastojanja.*

6. Revizorski izvještaji

Na osnovu dostupnih podataka koji se odnose na institucije iz RS koje su učestvovala u Monitoringu, 3 institucije su bile predmetom revizorskih izvještaja u referentnom periodu, a 2 su dobile mišljenje sa rezervom dok je 1 dobila pozitivno mišljenje. Među analiziranim revizorskim izvještajima na državnom nivou evidentirana su 2 mišljenja sa rezervom, dok je u većini izvještaja Ured skretao pažnju. Svim institucijama je data preporuka da primjenjuju zakonske i podzakonske propise iz oblasti

⁵ Vidi više u: Ured za reviziju institucija u FBiH, *Izvještaj o reviziji finansijskih izvještaja Federalnog ministarstva pravde na dan 31.12.2014. godine*, Broj: 03-11/15, april 2015. godine; Ured za reviziju institucija u FBiH, *Izvještaj o reviziji finansijskih izvještaja Federalnog ministarstva prostornog uređenja na dan 31.12.2014. godine*, Broj: 03-17/15, mart 2015. godine

⁶ Izvještaj revizije učinka Zapošljavanje u javnoj upravi Glavne službe za reviziju javnog sektora Republike Srpske za period 2011-2013, Banjaluka, juli 2014. godine, str. 16 http://www.gsr-rs.org/static/uploads/report_attachments/2014/07/29/RU003-13_Cyr.pdf (datum pristupanja 05.02.2016. godine)

⁷ *Ibid*, str. 34.

finansijskog upravljanja i kontrole i da preduzmu odgovarajuće aktivnosti radi uspostavljanja, razvoja i provođenja finansijskog upravljanja i kontrole.

U nastavku se nalaze pojedini nalazi i preporuke iz revizorskih izvještaja sa svih nivoa vlasti:

- Preporučujemo da rukovodstvo Agencije, u skladu sa važećim propisima i bez odlaganja, preduzme sve potrebne aktivnosti za donošenje Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u cilju konačnog uspostavljanja funkcionalne i efikasne organizacije i sistematizacije radnih mjesta kao bazne pretpostavke za stručno i profesionalno obavljanje poslova iz zakonskog djelokruga Agencije.⁸
- Preporučujemo Ministarstvu da pojača nadzor nad upotrebom vozila te osigura da se sva službena vozila koriste racionalno i u svrhe za koje su namijenjena. Također je potrebno uskladiti interni pravilnik sa odredbama Pravilnika Vijeća ministara BiH u dijelu definisanja obima prava korištenja službenih vozila;⁹
- Rukovodstvu Uprave preporučujemo da maksimalnu pažnju posveti upravljanju ljudskim resursima, a posebno da analizira stvarno stanje zaposlenih po radnim mjestima, da utvrdi optimalni broj potrebnih izvršilaca te isti uporedi i usaglasi s usvojenim Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji. Konačno, potrebno je na sustavan i strateški način pristupiti rješavanju pitanja implementacije Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji s obzirom na to da ovo pitanje, koje je prisutno duži niz godina, generiše brojne probleme. Ovo pitanje rukovodstvo Uprave treba riješiti u saradnji sa UO Uprave;¹⁰
- Nabavu roba vršiti od ponuđača sa kojima je zaključen ugovor sukladno odredbama Zakona o javnim nabavama, te u dijelu ugovorenih cijena i vrsta roba poštovati odredbe zaključenih ugovora i ponuda koje su sastavni dio istih;¹¹
- Korištenje službenih vozila vršiti sukladno odredbama Uredbe o uvjetima, načinu korištenja i nabavci službenih putničkih automobila u organima uprave u FBiH, Pravilnika o obveznom sadržaju i načinu popunjavanja obrasca putnog naloga i Pravilnika o uvjetima, načinu korištenja i nabavci službenih putničkih automobila Ministarstva u djelu popunjavanja propisanih putnih naloga i kontrole korištenja i parkiranja vozila na predviđena mjesta;¹²
- Ministarstvo za izbjeglice i raseljena lica Republike Srpske nije utvrdilo kriterijume za finansiranje projekata koji imaju karakter granta;¹³
- Planiranje, dodjela, izvještavanje i kontrola trošenja sredstava granta nisu izvršeni u skladu sa Metodologijom upravljanja grantovima za programe i projekte koji se finansiraju ili sufinansiraju sredstvima budžeta Republike Srpske;¹⁴
- Revizijom su utvrđene nepravilnosti u sprovođenju postupaka javnih nabavki u Okružnom privrednom sudu u Banjoj Luci, u Ministarstvu i u Osnovnom sudu u Banjoj Luci;¹⁵
- Institucije u nadležnosti Ministarstva pravde Republike Srpske stvorile su veće obaveze u 2015. godini od rebalansom budžeta odobrenih i raspoloživih sredstava za najmanje 1.363.270 KM, što nije u skladu sa članom 40. stav (1) Zakona o budžetskom sistemu Republike Srpske.¹⁶

⁸ Ured za reviziju institucija BiH, Izvještaj o finansijskoj reviziji Agencije za državnu službu Bosne i Hercegovine za 2015. godinu Broj: 01/02/03-07-16-1-553/16 Sarajevo, juni 2016. godine

⁹ Ured za reviziju institucija BiH, Izvještaj o finansijskoj reviziji Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine za 2015. godinu, Broj: 01/02/03-08-16-1-560 /16, Sarajevo, juni 2016. godine

¹⁰ Ured za reviziju institucija BiH, Izvještaj o finansijskoj reviziji Uprave za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine za 2015. godinu, Broj: 01/02/03-07-16-1-751/16 Sarajevo, mart 2016. godine

¹¹ Ured za reviziju institucija u FBiH, Izvještaj o finansijskoj reviziji Federalnog ministarstva finansija za 2015. godinu, Broj: 03- 11/16 Sarajevo, juli 2016. godine

¹² Ibid.

¹³ Glava Služba za reviziju javnog sektora RS, Izvještaj o reviziji finansijski izvještaja Ministarstva za izbjeglice i raseljena lica za 2015.g., juli 2016.g. http://www.gsr-rs.org/static/uploads/report_attachments/2016/04/13/RI050-16_Cyr.pdf

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Glavna Služba za reviziju javnog sektora RS, Izvještaj o reviziji zbirni finansijski izvještaja Ministarstva pravde Republike Srpske za 2015.g., juli 2016: http://www.gsr-rs.org/static/uploads/report_attachments/2016/08/05/RI008-16_Cyr.pdf

¹⁶ Ibid.

Zaključak: *Uspostavljena je neželjena praksa da institucije ne prezentiraju revizorske izvještaje koje se odnose na njih, a uprkos postojanju planova postupanja utvrđeno je da se nerijetko ne postupa po revizorskim preporukama, te da se stoga preporuke ponavljaju. Jedna od preporuka koja se često ponavlja odnosi se na nepostojanje interne revizije.*

Preporuka: *Objavljivati revizorske izvještaje na službenim web stranicama institucija, te uspostaviti praksu prezentiranja planova postupanja po revizorskim preporukama široj javnosti i izvještavanje ispunjenosti. Uvesti posebne postupke, koji bi podrazumijevali i utvrđivanje odgovornosti u situacijama kada institucije ne realizuju preporuke.*

7. Ugovori o djelu

5 od 14 institucija posjeduje Plan usluga koji se odnose na ugovore o djelu, a ukupni iznos koji je potrošen na ovu stavku kod monitorisani organa je 966.573,00 KM ili 69.040,00 KM po instituciji. U samo dva organa nisu zaključeni ugovori o djelu na dostupnom uzorku.

Od 11 federalnih institucija koje su dijelom uzorka njih 5 ima izrađen Plan usluga kojima se vrši planiranja u vezi sa zaključivanjem ugovora o djelu. Ukupan broj zaključenih ugovora o djelu u referentnom periodu je 270 ili oko 25 takvih ugovora po instituciji. Ukupan iznos utrošenih sredstava je 668.685,76 KM ili u prosjeku po instituciji 60.789,61 KM.

Podaci se ne razlikuju ni na nivou Republike Srpske jer u samo jednoj instituciji postoji Plan usluga, dok je ukupno utrošeno na ugovore o djelu 195.424,88 KM ili 24.428,11 KM u prosjeku po instituciji.

Ispod su navedeni nalazi iz revizorskih izvještaja sa sva tri nivoa vlasti u kojima su u središtu pažnje bili ugovori o djelu, planiranje i upravljanje istima. U pitanju su: Izvještaj revizije učinka Kancelarije za reviziju institucija BiH: *Upravljanje ugovorima o djelu i ugovorima o privremenim i povremenim poslovima u institucijama BiH*;¹⁷ Revizija učinka Ureda za reviziju institucija u FBiH: *Trošenje javnih sredstava iz Budžeta FBiH za ugovore o djelu*;¹⁸ Izvještaj revizije učinka Glavne službe za reviziju javnog sektora RS: *Izvještaj revizije učinka Angažovanje fizičkih lica bez zasnivanja radnog odnosa u organima uprave*.¹⁹

Glavni nalazi koji se odnose na državni nivo²⁰:

- Istraživanja su pokazala da se upravljanju ugovorima o djelu ne posvećuje naročita pažnja.
- Aktivnosti institucija i uspostavljene prakse planiranja, kontrolnih mehanizama za ugovore i dostupnost informacija o efektima realizovanih ugovora ne osiguravaju efikasno upravljanje ugovorima u institucijama BiH.
- Na nivou institucija BiH nisu definisana jedinstvena pravila i procedure u pogledu angažmana putem ugovora, visine naknade, trajanja ugovora, izvještavanja o obavljenom poslu, potrebnih stručnih kvalifikacija i sl.
- Postojeće prakse planiranja potreba za ugovorima u institucijama BiH ne osiguravaju osnovne pretpostavke transparentnosti, ekonomičnog i efikasnog trošenja javnog novca.

¹⁷ Više na: http://www.revizija.gov.ba/revizioni_izvjestaji/revizija_ucinka/Izvjestaji2014/?id=3524

¹⁸ Više na: <http://www.saifbih.ba/javni-izvi/Report.aspx?id=6954&langTag=bs-BA>

¹⁹ Više na: http://www.gsr-rs.org/static/uploads/report_attachments/2016/12/29/RU001-16_Lat.pdf

²⁰ Navodi prema izvještaju Ureda za reviziju institucija BiH „Praćenje realizacije preporuka revizije učinka“ gdje je sumirana realizacija preporuka, a citirani dio je iz dijelu koji se odnosi na reviziju učinka o ugovorima o djelu, str. 59. Vidi više na: http://www.revizija.gov.ba/revizioni_izvjestaji/revizija_ucinka/Izvjestaji2016/?id=4798

- Planiranje se svodi na planiranje sredstava u pripremi budžeta institucija. Iako budžetski zahtjevi institucija u većini slučajeva ne sadrže tražene analize i odgovarajuća obrazloženja potreba za angažovanjem putem ugovora, MFT ih odobrava.
- Informacije o efektima realizovanih ugovora, s ciljem transparentnog trošenja javnog novca i rada Vijeća ministara, nisu dostupne nadležnim institucijama, a samim tim ni javnosti BiH.

Glavni nalazi sa federalnog nivoa:

- Nema provjere regularnosti, niti opravdanosti zaključenih ugovora o djelu.
- Postoje nedostaci u planiranju ugovora o djelu. Procesu planiranja sredstava za ugovore o djelu se ne pristupa sistemski, jer većina informacija potrebnih za dobro planiranje je u ovakvim okolnostima najčešće stvar izbora i osobne procjene osoba u procesu planiranja, odnosno rukovodioca institucije.
- Ugovori o djelu se često potpisuju sa istim osobama. Većina federalnih institucija nije obezbjedila transparentnost pri izboru osoba sa kojima će zaključiti ugovor o djelu. Procijenjeno je da među osobama sa kojima su zaključeni ugovori o djelu ima uposlenika federalnih organa koji, u nekim situacijama, a putem ugovora obavljaju redovne poslove te institucije ili istovremeno obavljaju poslove za druge federalne organe.
- Ugovore o djelu obično neovisno zaključuju rukovodioci federalnih institucija
- Nema procedura praćenja zaključenih ugovora o djelu.
- Federalne institucije ne daju dovoljno informacija o ugovorima o djelu.

Glavni revizorski nalazi u RS:

- U organima uprave ne planiraju se poslovi na kojima će se angažovati fizička lica, potrebe za angažovanjem fizičkih lica, broj fizičkih lica koji će se angažovati, potrebni resursi za njihovo angažovanje, način i dinamika njihovog angažovanja i drugo što je potrebno za njihov angažman.
- Organi uprave ne posjeduju pravila, postupke i procedure koji regulišu postupanja organa uprave u pogledu angažovanja fizičkih lica, uključujući i način izbora fizičkih lica. Prakse izbora fizičkih lica različite su kako između organa uprave tako i unutar njih, i uglavnom ne podrazumijevaju transparentan postupak izbora fizičkih lica.
- Ugovori o djelu imaju određene manjkavosti u formalnom i suštinskom smislu, a naročito u dijelu određivanja predmeta ugovora (odnosno djela) koji nisu jasno utvrđeni. Većina zaključenih ugovora o djelu suštinski utemeljuje odnos poslodavac, gdje je izvođač djela potpuno samostalan i kod izvođenja djela ne zavisi od naručioca, što bi trebao biti smisao ove vrste ugovaranja poslova.
- Način utvrđivanja naknada za angažovanje fizičkih lica po ugovorima o djelu nije u skladu s osnovnim principima i karakteristikama ugovora o djelu i nije u funkciji efikasnog angažovanja fizičkih lica.
- Nije uspostavljen sistem praćenja angažmana i rezultata rada lica koji su angažovani na osnovu ugovora o djelu.

Zaključak: *U većini institucija na svim nivoima vlasti ne postoje prakse planiranja usluga ili angažmana na osnovu ugovora o djelu, a i dalje su izuzetno visoka sredstva koja se odvajaju na ovu vrstu angažmana. Revizorske službe su na svim nivoima vlasti izradile posebne revizije učinka u čijem su fokusu bili ugovori o djelu, upravljenje i planiranje istima, te je zajedničko svim nalazima zaključak da ne postoje prakse planiranja, kontrolni mehanizmi u pogledu provjere kvaliteta angažmana po ovom osnovu, ali ni jasne procedure i pravila koja regulišu postupanje javnih organa u odnosnoj oblasti što ostavlja prostor za netransparentne postupke izbora lica koji se angažuju.*

Preporuka: *Na svim nivoima vlasti jasno definisati na principima transparentnosti i javnosti rada uprave okvirna pravila i procedure u vezi sa angažovanjem po osnovu ugovora o djelu, te smanjiti postojeće izdatke po ovoj stavci, ali i uvesti sistem provjere i kontrole kvaliteta obavljenog posla, tj. to bi značilo da bi se prevashodno trebale dosljedno ispoštovati revizorske preporuke na svim nivoima vlasti.*

8. Javne nabavke

Na državnom nivou kod svih institucija postoje javno dostupni (putem web stranice) planovi javnih nabavki, a prema ovdje sačinjenom uzorku u prosjeku se godišnje pokrene 58 postupaka javne nabavke. U FBiH plan javnih nabavki je javno dostupan kod 8 institucija, a u prosjeku se godišnje pokrene 28 postupaka javne nabavke. Na nivou RS, 6 institucija ima javno dostupne planove javnih nabavki, a na osnovu dostupnog uzorka godišnje se pokrene oko 34 postupka javne nabavke.

U nastavku su dati pojedini nalazi iz revizorskih izvještaja institucija koje su dijelom monitoringa, a koje se odnose na oblast javnih nabavki:

- Plan javnih nabavki Okružnog privrednog suda u Banjoj Luci za 2015. g. ne sadrži procijenjene vrijednosti planiranih nabavki niti planirane odgovarajuće postupke za iste, što nije u skladu sa članom 17. stav (1) Zakona o javnim nabavkama²¹;
- Za nabavke provedene putem konkurentskog zahtjeva i direktnog sporazuma nije objavljeno dodatno obavještenje o nabavci na portalu javnih nabavki u skladu sa članovima 35. stav (1) i 88. stav (1) Zakona o javnim nabavkama;²²
- Agenciji za javne nabavke nisu dostavljeni izvještaji o sprovedenim postupcima javnih nabavki niti su objavljeni osnovni elementi ugovora, što nije u skladu sa članom 75. st. (1) i (2) navedenog zakona i članom 9. stav (3) Uputstva o uslovima i načinu objavljivanja obavještenja i dostavljanja izvještaja u postupcima javnih nabavki u informacionom sistemu „E-nabavke“.²³
- Ministarstvo nije provodilo procedure javnih nabavki za usluge servisiranja i održavanja prevoznih sredstava, što nije u skladu sa članom 1. stav 2. Zakona o javnim nabavkama.²⁴
- Uzimajući u obzir da je PARCO u proteklom periodu imao poteškoća u provođenju procedura javnih nabavki, odnosno da nije bilo okončanja postupaka zaključenjem ugovora, preporučujemo da se posebna pažnja posveti ovoj problematici i analiziraju slabosti koje se odnose na Ured kako bi iste bile prevaziđene u narednom periodu.²⁵

Zaključak: *Planovi javnih nabavki i dalje nisu javno dostupni kod svih institucija, a nalazi iz revizorskih izvještaja se uglavnom odnose na potrebu da se postupci javne nabavke pravovremeno i valjano sprovedu u skladu sa svim važećim propisima.*

Preporuka: *Ispoštovati preporuke iz revizorskih izvještaja koji se odnose na postupke javne nabavke i učiniti dostupnim sve Planove javnih nabavki.*

²¹ Prema: Izvještaj o reviziji zbirnih finansijskih izvještaja Ministarstva pravde Republike Srpske za period 01.01 - 31.12.2015. godine, juli 2016 g., (http://www.gsr-rs.org/static/uploads/report_attachments/2016/08/05/RI008-16_Lat.pdf)

²² Ibid.

²³ Ibid.

²⁴ Ibid.

²⁵ Ured za reviziju institucija BiH, Izvještaj o finansijskoj reviziji Ureda koordinатора za reformu javne uprave Bosne i Hercegovine za 2015. godinu, Broj:01/02/03-07-16-1-642/16 Sarajevo, juni 2016. godine

9. Plan integriteta

Prema Smjernicama za izradu i provođenje Plana integriteta²⁶ Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije Plan integriteta je interni dokument kojim je sadržan skup mjera pravne i praktične prirode kojima se sprječavaju i otklanjaju mogućnosti za nastanak i razvoj različitih oblika koruptivnog ponašanja i korupcije javne institucije. Nadalje se u istim Smjernicama definiše da Plan integriteta predstavlja rezultat postupka samokontrole javne institucije u cilju održanja i poboljšanja integriteta, transparentnosti i profesionalne etike, kojima se utvrđuju, smanjuju, uklanjaju i sprječavaju mogućnosti nastanka i razvoja: nepravilnosti u radu, etički i profesionalno neprihvatljivih postupaka i koruptivnih ponašanja i korupcije.

Od 14 institucija obuhvaćenih Monitoringom u svim je donesen Plan integriteta, a to je učinjeno uglavnom u periodu 2014-2015. godina. 6 institucija nema javno dostupne Planove, a mjere koje su realizovane ili su u procesu realizacije uglavnom se odnose ne interne mehanizme prijave korupcije, poboljšane kanale komunikacije, kontinuirane i ciljane edukacije i sl.

Od 12 federalnih institucija njih 4 su usvojile Planove integriteta u referentnom periodu, dok su 3 to učinile u 2017.g. ili su završnoj fazi izrade. Aktivnosti koje su nastale kao dio Planova odnose se na donošenje novih opštih akata, analize o procjeni izloženosti radnih mjesta koruptivnom ponašanju, određivanje državnog službenika koji je nadležan za postupanje po internim prijavama korupcije i sl.

U RS od 9 institucija niti jedna nije donijela Planove integriteta, ali su 3 u procesu izrade.

Zaključak: *U odnosu na prošlu godinu povećan je broj institucija koje su usvojile Planove integriteta, a primjetno je da su u toku i izrade Planova na nivou RS gdje je najmanji broj Planova usvojen. I dalje preovlađuje praksa da se Planovi ne objavljuju javno na službenim web stranicama.*

Preporuka: *Sve institucije trebaju donijeti Planove integriteta u skladu sa obavezama i opredjeljenjima iz strateških dokumenata. Neophodno je pratiti proces realizacije preporuka iz Planova i unaprijediti ili uspostaviti praksu njihove prezentacije široj javnosti.*

10. Godišnji izvještaji o radu

Na državnom nivou 4 od 14 institucija nema praksu da objavljuje godišnje izvještaje o radu na svojim službenim web stranicama. U FBiH 3 od 9 institucija ne objavljuju Godišnje izvještaje o radu na svojim stranicama, a u Republici Srpskoj 5 od 8 institucija objavilo je Godišnji izvještaje o radu na svojim stranicama.

Zaključak: *I dalje u značajnom broju institucija na svim nivoima ne postoji praksa komuniciranja godišnjih izvještaja prema javnosti. Institucije kao izgovor za takvu praksu navode da ne postoji eksplicitno propisana zakonska obaveza objavljivanja takvih vrsta dokumenata, što je samo dijelom tačno.*

Preporuka: *Eksplicitno propisati odgovarajućim zakonskim ili podzakonskim normama obavezu institucija da proaktivno objavljuju godišnje izvještaje o radu.*

²⁶ Vidi više na: http://apik.ba/zakoni-i-drugi-akti/Plan_integriteta/Archive.aspx?langTag=bs-BA&template_id=196&pageIndex=1

11. Zapošljavanje (informacije o konkursima i provedenom postupku)

U periodu 2015. – 2016. godina u 14 monitorisanih institucija na državnom nivou vlasti zaposleno je oko 300 osoba na ovdje urađenom uzorku ili u prosjeku 21 lice po instituciji. Prema ovim podacima, to znači da se u prosjeku 5 osoba na godišnjem nivou zaposli u organima javne uprave na državnom nivou. Na federalnom nivou je zaposleno 21 lice na uzorku od 9 institucija koje su dostavile podatke. U RS je 64 lice zaposleno na uzorku od 8 institucija u referentnom peiodu ili 8 po instituciji.

Zaključak: *Na nivou FBiH donijet je Zaključak Vlade FBiH o obustavi konkursnih procedura za prijem državnih službenika, namještenika i ostalih zaposlenika do 31.03.2016. godine. Vlada RS je u još u 2010. godini donijela zaključak kojim se obustavljanju zapošljavanja u javnoj upravi, osim ako Vlada RS u posebnom postupku ne da saglasnost na zapošljavanje. Vlade na svim nivoima vlasti su se obavezale da u skladu sa Reformskom agendom ograniče zapošljavanja u javnoj upravi dok ne budu doneseni revidirani kadrovski planovi. Prema nalazima iz monitoringa to nije uticalo značajno na dinamiku zapošljavanja.*

Preporuka: *Jasno definisati sistem praćenja i analize zapošljavanja u određenom vremenskom periodu kako bi moglo utvrditi da li je ostvarena dinamika zapošljavanja u skladu sa postavljenim ciljevima.*

IZDVOJENE PREPORUKE

- ❖ **Ujednačiti kaznenu politiku u disciplinskim postupcima** na svim nivoima vlasti predviđajući istovrsne i ujednačene disciplinske mjere.
- ❖ **Analizirati razloge izjavljivanja tužbi i osmisliti plan mjera i aktivnosti** kojima bi se smanjio broj sporova za koji se traži sudska zaštita kako bi se u konačnici i smanjili troškovi po osnovu pokrenutih postupaka.
- ❖ Uputno bi bilo **da institucije objavljuju sve više informacija na svojim službenim web stranicama**, te da uz upotrebu modernih tehnologija uspostavljaju nove prakse razmjene informacija.
- ❖ **Potrebno je osigurati proaktivnu transparentost cjelokupnog budžetskog ciklusa**, te eksplicitno propisati obavezu institucija da svoj budžetski ciklus komuniciraju u formi pristupačnoj i razumljivoj građanima.
- ❖ Pri izradi sistematizacija u vidu treba imati strateške dokumente i načelna opredjeljenja javne uprave zasnovane na principima efikasnosti i učinkovitosti u radu. To bi dalje značilo da bi pažljivo pripremane sistematizacije **u obzir morale uzeti postojeće kapacitete**, te da bi se za svako radno mjesto **morala izvršiti analiza** koja bi opravdala njegovo postojanje. **Sistematizacije bi morale biti izraz dugoročnog planiranja ljudskih resursa i ne bi se smjele vršiti neplanski ili „po potrebi“.**
- ❖ **Objavljivati revizorske izvještaje** na službenim web stranicama institucija, te **uspostaviti praksu prezentiranja planova postupanja po revizorskim preporukama** široj javnosti.
- ❖ Na svim nivoima vlasti **jasno definisati okvirna pravila i procedure** zasnovana na principima transparentnosti i javnosti rada uprave **u vezi sa angažmanom po osnovu ugovora o djelu**, te **smanjiti postojeće izdatke** po ovoj stavci.
- ❖ **Postupati po preporukama iz revizorskih izvještaja** posebno onim koje se odnose na postupke javnih nabavki i učiniti javno dostupnim sve Planove javnih nabavki.

- ❖ **Sve institucije trebaju donijeti Planove integriteta** u skladu sa obavezama i opredjeljenjima iz strateških dokumenata. Neophodno je pratiti proces realizacije preporuka iz Planova i unaprijediti ili uspostaviti praksu njihove prezentacije široj javnosti.
- ❖ Eksplicitno **propisati** odgovarajućim zakonskim ili podzakonskim normama **obavezu institucija da proaktivno objavljuju godišnje izvještaje o radu.**
- ❖ **Jasno definisati sistem praćenja i analize zapošljavanja** u određenom vremenskom periodu kako bi moglo utvrditi da li je ostvarena dinamika zapošljavanja u skladu sa postavljenim ciljevima.

Aneks 1- Lista institucija koje su dostavile popunjene upitnike za monitoring reforme javne uprave

Institucije BiH:

1. Agencija za državnu službu,
2. Ured koordinatora za reformu javne uprave,
3. Ministarstvo civilnih poslova BiH,
4. Ministarstvo finansija i trezora BiH,
5. Direkcija za evropske integracije,
6. Regulatorna agencija za komunikacije,
7. Agencija za visoko obrazovanje i osiguranje kvaliteta BiH,
8. Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije,
9. Ministarstvo sigurnosti BiH,
10. Državna agencija za istrage i zaštitu,
11. Agencija za zaštitu ličnih podataka,
12. Uprava za indirektno oporezivanje,
13. Centralna izborna komisija,
14. Agencija za identifikaciona dokumenta, evidenciju i razmjenu podataka BiH i
15. Agencija za nadzor nad tržištem BiH.

Institucije FBiH:

1. Federalno ministarstvo finansija,
2. Agencija za državnu službu FBiH,
3. Poreska uprava FBiH,
4. Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva,
5. Federalno ministarstvo prostornog uređenja,
6. Agencija za bankarstvo FBiH,
7. Agencija za privatizaciju u FBiH,
8. Federalni zavod za statistiku,
9. Federalni zavod za programiranje razvoja,
10. Federalno ministarstvo trgovine i
11. Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova.

Institucije RS:

1. Ministarstvo za izbjeglice i raseljena lica RS,
2. Republička uprava za inspeksijske poslove,
3. Republička agencija za razvoj malih i srednjih preduzeća,
4. Republički zavod za statistiku RS,
5. Narodna skupština Republike Srpske,
6. Republički pedagoški zavod,
7. Republička uprava civilne zaštite i
8. Agencija za bankarstvo RS.

Aneks 2 - Lista institucija koje nisu dostavile popunjene upitnike za monitoring reforme javne uprave

Institucije BiH:

1. Ministarstvo pravde BiH,
2. Ministarstvo vanjskih poslova BiH,
3. Ministarstvo odbrane BiH,
4. Ministarstvo za izbjeglice i raseljena lica BiH,
5. Centralna harmonizacijska jedinica (Ministarstvo finansija i trezora BiH),
6. Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH (Ministarstvo sigurnosti BiH),
7. Ministarstvo komunikacija i prometa BiH,
8. Direkcija za ekonomsko planiranje,
9. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH i
10. Agencija za statistiku BiH.

Institucije FBiH:

1. Federalno ministarstvo pravde,
2. Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica,
3. Federalno ministarstvo zdravstva,
4. Federalna direkcija robnih rezervi,
5. Federalna uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove,
6. Komisija za vrijednosne papire FBiH,
7. Zavod za javno zdravstvo FBiH,
8. Parlament Federacije Bosne i Hercegovine,
9. Federalni zavod za zapošljavanje,
10. Federalno ministarstvo prometa i komunikacija,
11. Federalna direkcija za namjensku industriju,
12. Federalno ministarstvo energetike, rudarstva i industrije,
13. Federalno ministarstvo obrazovanja i
14. Arhiv Federacije BiH.

Institucije RS:

1. Ministarstvo finansija RS,
2. Ministarstvo rada i boračko-invalidske zaštite RS,
3. Helikopterski servis RS,
4. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede,
5. Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite,
6. Ministarstvo pravde RS,
7. Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju RS,
8. Republička uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove,
9. Poreska uprava,
10. Ministarstvo industrije, energetike i rudarstva RS,
11. Ministarstvo za ekonomske odnose i regionalnu saranju RS,
12. Republička direkcija za robne rezerve,

13. Ministarstvo porodice, omladine i sporta RS,
14. Republička uprava za igre na sreću,
15. Ministarstvo nauke i tehnologije RS,
16. Agencija za državnu upravu i
17. Ministarstvo uprave i lokalne samouprave RS.

Brčko Distrikt

Odjeljenje za ljudske resurse Vlade Brčko Distrikta